

Historische ontwikkeling

Baakhoven werd in het verleden vaak in een adem genoemd met Gebroek. De beide kleine gehuchten lagen dicht bijeen aan de weerszijden van de Geleenbeek. Oorspronkelijk waren het boerderijen n.l. de Baakhof en Firmelehof. De naam Baakhoven komt het eerst in de documentatie voor als familienaam van Baychoven, veertiende eeuw. Wellicht dat baak samenhangt met een oud Nederlands begrip voor varkensrug, waarbij wij denken aan een verhoging in het landschap bij de Geleenbeek, vergelijkbaar met het toponiem Rug bij de Roosterense Maas.

Een voorwaarde voor een verdere groei van de kern rondom de markt was een toename van de landbouwgrond. Deze werd o.m. gevonden in de ontginning van het overstromingsgebied van de Maas. Enerzijds werd er een grote *graaf voor betere afwatering* (de Vloedgraaf) aangelegd en wellicht vanuit drie punten n.l. de Baakhof, Firmelehof en de Churboschhof beheerd. Het gebied is zelfs tot in de achttiende eeuw sterk afhankelijk geweest van de hertog van Gulik. Ook de abdij had er veel eigendom. De Baakhof is een groot leen van de hertog geweest.

Een weg door Baakhoven (Baakhover steeg) kwam uit op een vonder, een eenvoudig bruggetje van een of twee balken. En echte brug over de Geleenbeek lag bij Gebroek en vormde de verbinding naar de Maas.

Evenals Dieteren kende het gehucht boomgaarden. Evenals o.m. Dieteren was dit een elfde twaalfde ontginning en is de het zeer goed mogelijk dat de ontginning volgens eenzelfde methode is opgezet. Het gehucht is steeds klein gebleven tot in de achttiende eeuw, een drietal boerderijen. Rond 1800 is het gehucht gegroeid naar iets kleiner dan de huidige omvang.

Ruimtelijke karakteristiek

Ruimtelijk relevant voor Baakhoven op het gebied van infrastructuur zijn in de eerste plaats de Geleenbeek en in de tweede de wegen die vanuit westen en oosten een vorder over de Geleenbeek naderden. Deels volgden deze wegen ook de randen van het dal van de Geleenbeek, namelijk richting Gebroek dat ten zuiden van Baakhoven lag. Door de aanleg van de A2 is deze context deels verstoord. Ten zuidwesten van Baakhoven is de weg die oorspronkelijk parallel aan de Geleenbeek doorliep in zuidelijke richting langs de snelweg afgebogen. De Baakhoverweg en Baakhoven hebben hun oorspronkelijke tracé nog, de Geleenbeek is genormaliseerd (althoewel deze nooit sterk meanderde) en vermoedelijk ook iets dichterbij het gehucht gelegd.

De bebouwing van het gehucht bleef bij aanleg van de A2 volledig gespaard en dateert deels nog uit de 18e eeuw. Wel heeft de bebouwing zich in de afgelopen anderhalve eeuw in noordelijke richting uitgebreid, maar op een organische, individuele manier die niet storend is in het beeld en bovendien deels zelf ook alweer monumentaal is. Het zwaartepunt van de bebouwing ligt echter nog steeds waar deze enkele eeuwen geleden lag: ten zuiden van de weg Baakhoven. De sobere bebouwing staat veelal met korte gevel naar de weg gekeerd. Een enkele carrévormige boerderij komt ook voor. De uitstraling van de buurtschap is nog steeds agrarisch: de openbare ruimte is niet aan niet-passende moderne ontwikkeling als afzonderlijke fietspaden onderhevig geweest.

Conform de historische situatie bevinden zich rond de gebouwen groene tuinen en boomgaarden, van de berm gescheiden door heggetjes. Daarbuiten strekt zich het open akkerland uit, met binnen en buiten het ensemble verspreide bebouwing langs de weg Baakhoven richting Dieteren. In tegenstelling tot enkele eeuwen geleden staan er geen laanbomen langs de weg Baakhoven, wel langs de Baakhoverweg. Een kruis op de hoek van beide wegen is een markant punt in het gehucht.

Cultuurhistorische waarden

Belangrijke cultuurhistorische waarden zijn de ruimtelijke structuur van het gehucht (wegen en Geleenbeek), de vele historische bebouwing die zich op een eigen manier door zijn vorm en oriëntatie in de structuur voegt, sobere uitstraling van de bebouwing, de groene context van tuinen en (voormalige) boomgaarden en het open cultuurland waarin de tuinen overgaan. De intacte relatie van gaaf gehucht met zijn buitengebied is hier daarom van belang.

Een kruis als centrale locatie in het gehucht Baakhoven (foto: Luuk Keunen, 6 mei 2014).